

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА



ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

*Вовченко Оксана Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент
Незамай Наталія Олександрівна,
студентка*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ У СИСТЕМІ ФІНАНСУВАННЯ ВЕТЕРАНСЬКОГО БІЗНЕСУ

В умовах тривалої військової агресії та трансформації національної економіки, ветеранське підприємництво перетворюється з інструменту соціальної адаптації на стратегічний актив економічного відновлення [1]. Реінтеграція ветеранів через розвиток власної справи дозволяє не лише знизити навантаження на державний бюджет щодо соціальних виплат, а й стимулює створення нових робочих місць у критично важливих секторах. Ветеранський бізнес характеризується високим рівнем адаптивності, соціальної відповідальності та орієнтації на потреби громад, що є визначальним для відновлення постраждалих територій [2]. Проте основним бар'єром на шляху до масштабування цього напрямку залишається обмежений доступ до фінансування, що актуалізує дослідження механізмів його кредитування.

Фінансові посередники в умовах воєнної економіки перестають бути просто трансакційними центрами, перетворюючись на головних агентів державної політики реінтеграції [3]. Їхня роль є багатогранною і охоплює такі аспекти:

- акумуляція ресурсів: державні банки (наприклад, Ощадбанк, ПриватБанк) виступають головними операторами пільгових програм, забезпечуючи перевірку цільового використання коштів та оцінку життєздатності бізнес-ідей. Це дозволяє мінімізувати корупційні ризики та гарантувати, що державна підтримка доходить до кінцевого бенефіціара;

- альтернативний скоринг: оскільки ветерани часто не мають сформованої за роки служби кредитної історії, банки впроваджують інноваційні методики оцінки. Вони базуються на якості бізнес-плану, професійному досвіді захисників та потенціалі ринку, а не лише на ретроспективних фінансових показниках [1];

- освітньо-консультаційна функція: фінансові установи фактично трансформуються у бізнес-інкубатори [4]. Вони надають комплексну підтримку з питань податкового планування, юридичного супроводу та менеджменту ще на етапі підготовки заявки, що підвищує фінансову грамотність ветеранів-підприємців;

- соціальна медіація та психологічна адаптація: через створення спеціалізованих сервісних зон та навчання персоналу навичкам комунікації з ветеранами, банки стають першою точкою входу колишніх військових у цивільний економічний простір, сприяючи їхній психосоціальній реабілітації через професійну самореалізацію;

- ризик-менеджмент у партнерстві з державою: банки беруть на себе функцію розподілу кредитних ризиків, використовуючи державні гарантії та міжнародні грантові лінії, що дозволяє кредитувати сегменти, які раніше вважалися високо ризиковими. На сьогодні в Україні сформовано розгалужену систему фінансової підтримки, де державні гранти інтегруються з банківськими кредитними лініями (табл. 1).

Забезпечення економічної безпеки самих фінансових посередників є критичною умовою стійкості всієї системи ветеранського кредитування. В умовах воєнного стану банки стикаються з безпрецедентним зростанням частки непрацюючих кредитів, що змушує їх трансформувати внутрішні системи безпеки [2].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика інструментів фінансування ветеранського бізнесу

Джерело/Програма	Цільове призначення	Умови (ставки/ліміти)	Переваги
Гранти «Власна справа» (єРобота)	Запуск мікро- та малого бізнесу	Від 250 тис. до 1 млн грн	Безповоротна допомога за умови створення робочих місць
Програма «5-7-9%»	Розширення виробництва, обігові кошти	5–9% річних, термін до 5 років	Найнижча вартість капіталу завдяки державній компенсації
Проекти УВФ	Грантова підтримка стартапів	До 3 млн грн на конкурсній основі	Спеціалізована підтримка саме для ветеранів та їхніх сімей
Програми держбанків	Франшизи, придбання обладнання	Пільгові ставки, часто без застави	Спрощена процедура розгляду через «Дію»

Джерело: узагальнено авторами за даними [1-2, 6]

По-перше, безпека посередників базується на диверсифікації ризиків через партнерство [5]. Замість класичного прийняття ризику на баланс банку, використовується модель розподілу втрат, де держава або міжнародні фінансові організації (наприклад, через механізми ЄІВ чи ЄБРР) виступають гарантими першої втрати. Це захищає капітал банку від критичних збитків у разі дефолту ветеранського підприємства через бойові дії. По-друге, ключовим елементом безпеки є інформаційно-аналітичний захист. Фінансові установи впроваджують посилений моніторинг цільового використання коштів, інтегрований із державними реєстрами та цифровими платформами (зокрема «Дія»). Це дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити прозорість фінансових потоків. По-третє, важливим аспектом є резервування та управління ліквідністю. Формування адекватних страхових резервів під пільгові кредити за підтримки НБУ дозволяють банкам зберігати фінансову стійкість навіть при реалізації негативних сценаріїв. Таким чином, безпека фінансового посередника забезпечується не через відмову від кредитування високого ризику, а через створення багаторівневої системи хеджування, де банк виступає захищеним каналом між державним ресурсом та ветераном-підприємцем.

Отже, формування ефективної моделі кредитування ветеранського бізнесу передбачає побудову системи розподілу ризиків між державою, банківським сектором та міжнародними фінансовими партнерами. Водночас ключовим викликом є не стільки обмеженість фінансових ресурсів, скільки необхідність створення інклюзивної фінансової інфраструктури, здатної враховувати специфіку соціально-професійного досвіду ветеранів. У цьому контексті розвиток інструментів державних гарантій у поєднанні з менторською підтримкою сприятиме зниженню кредитних ризиків, підвищенню життєздатності ветеранських бізнес-проектів та забезпеченню їх розвитку як важливої складової повоєнного економічного відновлення України.

Література

1. Річний звіт Українського ветеранського Фонду за 2025 рік. Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України. Київ, 2025. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/doc/report-2025.pdf>.
2. Шульц С. Л., Луцків О. М. Регіональна політика підтримки ветеранського підприємництва в умовах війни. *Регіональна економіка*. 2024. № 1 (111). С. 15–24.
3. Варцаба В. І., Макарович В. К. Фінансовий механізм підтримки малого бізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-51-42.